

**Työterveyshuollon
ammattihenkilöiden ja
asiantuntijoiden pätevyys ja
SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN
OHJEET TYÖTERVEYSHUOLLON
TÄYDENNYSKOULUTUKSESTA**

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2016:10

**Työterveyshuollon
ammattihenkilöiden ja
asiantuntijoiden pätevyys ja**
SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN
OHJEET TYÖTERVEYSHUOLLON
TÄYDENNYSKOULUTUKSESTA

Ilmestyy myös ruotsiksi nimellä:

Behörighet för yrkesutbildade personer och sakkunniga inom
företagshälsovården och social- och hälsovårdsministeriets anvisningar
om kompletterande utbildning
Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2016:11

ISSN: 1797-9854

ISBN: 978-952-00-3795-6

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3795-6>

Kannen kuva: Heli Sorjonen

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö / Julkaisutuotanto / Anja Järvinen
Helsinki 2017

Kuvailulehti

Julkaisija	Sosiaali- ja terveysministeriö	8.3.2017	
Julkaisun nimi	Työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden pätevyys ja sosiaali- ja terveysministeriön ohjeet työterveyshuollon täydennyskoulutuksesta		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2016:10		
ISBN PDF	978-952-00-3795-6	ISSN PDF	1797-9854
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN978-952-00-3795-6		
Sivumäärä	24	Kieli	suomi
Asiasanat	ammattillinen koulutus, terveydenhuolto, työterveyshuolto, täydennyskoulutus		
Tiivistelmä	<p>Tämä ohjeistus korvaa Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita -sarjan julkaisun 2004:10 Työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden pätevyys ja sosiaali- ja terveysministeriön ohjeet työterveyshuollon täydennyskoulutuksesta. Vuonna 2016 päivitetty ohjeistus kuvaa työterveyshuoltolainsäädännössä työterveyshuollon ammattihenkilöiltä ja asiantuntijoilta edellytettävää pätevyyttä toimia työterveyshuollon tehtävissä ja antaa suositukset työterveyshuollon täydennyskoulutusta koskevista määrällisistä tavoitteista ja laatukriteereistä. Ohje on tarkoitettu työterveyshuoltopalveluita tuottaville organisaatioille, työterveyshuollon ammattihenkilöille ja asiantuntijoille, työterveyshuollon koulutusta järjestäville organisaatioille, opettajille ja kouluttajille, työnantajille, työntekijöille ja heidän edustajilleen sekä muille työterveyshuollon sidosryhmille.</p>		
Kustantaja	Sosiaali- ja terveysministeriö		
Julkaisun myynti/jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Social- och hälsovårdsministeriet	8.3.2017	
Publikationens titel	Behörighet för yrkesutbildade personer och sakkunniga inom företagshälsovården och social- och hälsovårdsministeriets anvisningar om kompletterande utbildning		
Publikationsseriens namn och nummer	Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2016:10		
ISBN PDF	978-952-00-3795-6	ISSN PDF	1797-9854
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3795-6		
Sidantal	24	Språk	finska
Nyckelord	företagshälsovård, hälsovård, yrkesinriktad utbildning, vidareutbildning		
Referat	<p>Dessa anvisningar ersätter publikationen 2004:10 Behörighet för yrkesutbildade personer och sakkunniga inom företagshälsovården och social- och hälsovårdsministeriets anvisningar om kompletterande utbildning i serien Social- och hälsovårdsministeriets handböcker. Anvisningarna som uppdaterades år 2016 beskriver den behörighet som enligt lagstiftningen om företagshälsovård krävs av yrkesutbildade personer och sakkunniga för att de ska ha rätt att arbeta inom företagshälsovården. Anvisningarna ger även rekommendationer om de kvantitativa målen och kvalitetskriterierna för kompletterande utbildning inom företagshälsovården. Anvisningarna är avsedda för organisationer som tillhandahåller företagshälsovårdstjänster, yrkesutbildade personer och sakkunniga inom företagshälsovården, organisationer som anordnar utbildning inom företagshälsovård, lärare och utbildare, arbetsgivare, anställda och deras företrädare samt andra intressenter inom företagshälsovården.</p>		
Förläggare	Social- och hälsovårdsministeriet		
Beställningar/ distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

SISÄLTÖ

Taustaa	9
I Työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden pätevyys	11
Työterveyshuollon ammattihenkilöt ja asiantuntijat	11
Pätevyysvaatimukset	12
Koulutusvaatimukset.....	12
Ammattiryhmittäiset koulutusvaatimukset.....	13
II Ohjeet työterveyshuoltoon pätevästä koulutuksesta	17
Pätevästä koulutuksen järjestäminen	17
Pätevästä koulutuksen kehittäminen ja seuranta.....	18
Pätevästä koulutuksen laadunvarmistus	18
III Ohjeet työterveyshuollon täydennyskoulutuksesta	19
Lähteet	21
Liite Työterveyshuoltoon pätevästä koulutuksen (15 op) laatuvaatimukset ja -kriteerit.....	20

TAUSTAA

Työterveyshuoltolain 1383/2001; 5 §:n nojalla sosiaali- ja terveysministeriö (STM) antaa ohjeet työterveyshuollon täydennyskoulutuksen sisällöstä, laadusta, määrästä ja järjestämisestä.

Työterveyshuollon täydennyskoulutusta koskevat määrälliset tavoitteet ovat asianomaista ammattihenkilö- ja asiantuntijaryhmää koskevia suosituksia.

Lisäksi tässä ohjeessa kuvataan työterveyshuoltolainsäädännössä työterveyshuollon ammattihenkilöiltä ja asiantuntijoilta edellytettävä pätevyys toimia työterveyshuollon tehtävissä 708/2013; 12–14 §.

Ohje on tarkoitettu työterveyshuoltopalveluita tuottaville organisaatioille, työterveyshuollon ammattihenkilöille ja asiantuntijoille, työterveyshuollon koulutusta järjestäville organisaatioille, opettajille ja kouluttajille, työnantajille, työntekijöille ja heidän edustajilleen sekä muille työterveyshuollon sidosryhmille. Ohje on hyväksytty työterveyshuollon neuvottelukunnassa 27.10.2016.

Työterveyshuoltolaki (1383/2001; 5 §) edellyttää työnantajan käyttämään riittävästi työterveyshuollon ammattihenkilöitä ja heidän tarpeelliseksi katsomiaan asiantuntijoita työterveyshuollon suunnittelua, toteuttamista sekä kehittämistä ja seurantaan koskevissa asioissa siten kuin työterveyshuollon toteuttamiseksi hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisesti on tarpeen. Työturvallisuuslain (738/2002) 10 §:ssä säädetään työnantajan velvollisuudesta käyttää ulkopuolisia asiantuntijoita ellei työnantajalla ole työn vaarojen selvittämiseen ja arviointiin tarvittavaa riittävästä asiantuntemusta. Työterveyshuollon ammattihenkilön ja asiantuntijan työnantaja on velvollinen huolehtimaan siitä, että ammattihenkilöllä ja asiantuntijalla on riittävä pätevyys tehtävän asianmukaiseen suorittamiseen (1383/2001; 5 §).

Työterveyshuolto- ja työturvallisuuslaeissa on huomioitu Euroopan yhteisön puitedirektiivi (89/391/ETY), joka velvoittaa työnantajan käyttämään työterveyshuolto- ja työsuoje-

lutoimien toteuttamisessa pätevää henkilökuntaa. Ammattialakohtaisista direktiiveistä lääkäreitä koskee direktiivi 93/16/EEC, jossa on esitetty mm. työterveyshuollon erikoislääkäriskoulutuksen vähimmäisvaatimukset. Ammattialakohtaisten direktiivien tarkoituksena on tutkintojen automaattisen tunnustamisen edellyttämien vähimmäisvaatimusten sääntely ja ammatinharjoittajien vapaan liikkuvuuden mahdollistaminen Euroopan yhteisön jäsenmaissa.

Pohjoismaat ovat sitoutuneet pyrkimykseen tunnustaa Pohjoismaissa vastavuoroisesti suoritettut koulutukset. Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä on tehty vuonna 1981 sopimus eräistä sairaanhoidon ja terveydenhuollon ammattiryhmien yhteisistä työmarkkinoista. Kyseinen sopimus uusittiin vuonna 1993, jolloin siitä poistettiin EU:n tutkintojen tunnustamisdirektiivien kanssa ristiriitaiset osat. Sopimus koskee mm. lääkäreitä, terveydenhoitajia, sairaanhoitajia, fysioterapeutteja ja psykologeja. Sopimuksen tarkoituksena on turvata Pohjoismaiden kansalaisten pääsy näiden ammattialojen pohjoismaisille työmarkkinoille.

I Työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden pätevyys

Työterveyshuollon ammattihenkilöt ja asiantuntijat

Työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden toiminnan on vastattava työterveyshuoltolainsäädännössä määriteltyä työterveyshuollon sisältöä ja tehtäviä (1383/2001; 12 §). Hyvä työterveyshuoltokäytäntö edellyttää eri alojen asiantuntijoiden yhteistyötä ja monitieteistä tietoa työn ja terveyden välisistä suhteista ja niiden hallinnasta. Työterveyshuollon ammattihenkilöt ja asiantuntijat toimivat ammatillisesti riippumattomina työnantajasta, työntekijöistä ja heidän edustajistaan. Asiantuntijoiden käytön tulee perustua työterveyshuollon ammattihenkilöiden arvioimaan työ- ja työpaikkälähtöiseen tarpeeseen. Asiantuntijan työn laajuus ja toiminnan sisältö tulee ilmetä työterveyshuollon toimintasuunnitelmasta.

Työterveyshuollon ammattihenkilöitä ovat työterveyshuollon erikoislääkärit sekä sellaiset laillistetut lääkärit ja laillistetut terveydenhoitajat, joilla on työterveyshuollon toteuttamiseen tarvittava koulutus (1383/2001; 3 §: 4 ja 708/2013; 12 §, 13 §).

Työterveyshuollon asiantuntijoita ovat henkilöt, joilla on laillistetun fysioterapeutin tai laillistetun psykologin pätevyys sekä henkilöt, joilla on työhygienian, sosiaalialan, ergonomian, teknisen, maatalouden, työnäkemisen, ravitsemuksen, puheterapian tai liikunnan alan soveltuva korkeakoulu- tai muu vastaava alan aikaisempi ammatillinen tutkinto ja riittävät tiedot työterveyshuollosta (1383/2001; 3 §: 5 ja 708/2013; 14 §). Asiantuntijoita ovat myös erikoislääkärit, joilla on muun kuin työterveyshuollon erikoislääkärin pätevyys ja jotka toimivat oman erikoisalansa asiantuntijoina.

Työterveyshuollossa toimivien terveydenhuollon ammattihenkilöiden tulee terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) ja asetuksen (564/1994) mukaan olla

Valviran laillistamia tai luvan saaneita. Näitä ovat lääkärit, terveydenhoitajat, fysioterapeutit, psykologit, optikot, ravitsemusterapeutit ja puheterapeutit.

Pätevyysvaatimukset

Valtioneuvoston asetuksessa hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta (708/2013) säädetään työterveyshuollossa toimivien ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta. Työterveyshuollossa ammattihenkilönä tai asiantuntijana toimiminen edellyttää oman alan perustutkinnon suorittamista sekä työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksella tai ammatillisella täydennyskoulutuksella saatua pätevyyttä. Lisäksi edellytetään jatkuvaa tietojen ylläpitämistä muulla ammatillisella täydennyskoulutuksella.

Työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden tulee kyetä osoittamaan asiakirjoin pätevyytensä ja osallistumisensa täydennyskoulutukseen. Työterveyshuollon työnantajan tulee varmistaa, että ammattihenkilöllä ja asiantuntijalla on säädösten edellyttämä pätevyys toimia työterveyshuollon tehtävissä. Pätevyys on varmistettava myös silloin, kun käytetään ammatinharjoittajia tai asiantuntijapalveluita tuottavan yrityksen henkilöstöä. Ne terveydenhuollon ammattihenkilöt ja asiantuntijat, jotka olivat työterveyshuoltolain (1383/2001) voimaantullessa 1.1.2002 päteviä toimimaan työterveyshuollossa, ovat edelleen päteviä työterveyshuoltolain voimaantulohetken mukaisiin ja niitä vastaaviin työterveyshuollon tehtäviin (1383/2001; 26 §). Samoin asetuksen 1484/2001 mukainen yhden-toista opintopisteen laajuinen työterveyshuollon koulutus antaa edelleen pätevyyden toimia työterveyshuollossa.

Koulutusvaatimukset

Työterveyshuollon koulutusvaatimukset voidaan ryhmitellä kolmeen tasoon:

1. Perustutkintoon johtava koulutus antaa valmiudet toimia ammatissa.
2. Työterveyshuoltoon pätevä koulutus antaa valmiudet ja on edellytys työterveyshuollon ammattihenkilön ja asiantuntijan tehtävissä toimimiseen.
3. Muu täydennyskoulutus on suunnitelmallista ja tarveharkintaan pohjautuvaa koulutusta, jonka tarkoituksena on ylläpitää, ajantasaistaa ja lisätä työntekijän ammattitaitoa ja osaamista.

Ammattiryhmittäiset koulutusvaatimukset

Työterveyshuollon ammattihenkilöt

Lääkärit

Työterveyshuollossa päätoimisesti (20 tuntia viikossa tai enemmän) toimivan lääkärin on oltava työterveyshuollon erikoislääkäri.

Työterveyshuollossa osa-aikaisesti (alle 20 tuntia viikossa) toimivalla laillistetulla lääkärillä on oltava vähintään viidentoista opintopisteen laajuinen työterveyshuoltoon pätevöittävä koulutus kahden vuoden kuluessa siitä, kun hän siirtyy työterveyshuollon tehtäviin.

Työterveyshuoltoon erikoistuva lääkäri voi erikoislääkärin tutkinnosta annetun asetuksen mukaan toimia työterveyshuollon tehtävissä (678/1998).

Työterveyslääkärin tulisi osallistua täydennyskoulutukseen keskimäärin 7 päivää vuodessa.

Terveydenhoitajat

Työterveyshuollossa toimivalla laillistetulla terveydenhoitajalla on oltava terveydenhoitajan pätevyys ja vähintään viidentoista opintopisteen laajuinen työterveyshuoltoon pätevöittävä koulutus kahden vuoden kuluessa siitä kun hän siirtyy työterveyshuollon tehtäviin.

Työterveyshoitajan tulisi osallistua täydennyskoulutukseen keskimäärin 7 päivää vuodessa.

Työterveyshuollon asiantuntijat

Fysioterapeutit

Työterveyshuollossa toimivalla laillistetulla fysioterapeutilla tulee olla fysioterapeutin pätevyys ja vähintään viidentoista opintopisteen laajuinen työterveyshuoltoon pätevöittävä koulutus kahden vuoden kuluessa siitä, kun hän aloittaa asiantuntijatoiminnan.

Fysioterapeutin tulisi osallistua täydennyskoulutukseen keskimäärin 7 päivää vuodessa.

Psykologit

Työterveyshuollossa toimivalla laillistetulla psykologilla tulee olla psykologin pätevyys ja vähintään viidentoista opintopisteen laajuinen työterveyshuoltoon pätevöittävä koulutus tai jatkotutkintona suoritettava erikoispsykologin tutkinto, johon sisältyy vähintään viidentoista opintopisteen laajuinen työterveyshuollon koulutusmoduuli, kahden vuoden kuluessa siitä, kun hän aloittaa asiantuntijatoiminnan

Psykologin tulisi osallistua täydennyskoulutukseen keskimäärin 7 päivää vuodessa.

Työhygienian asiantuntijat

Työhygienian asiantuntijalla tulee olla alan soveltuva korkeakoulututkinto ja vähintään 60 opintopistettä työhygienian erityisosaamisalueisiin liittyviä opintoja.

Työhygienian asiantuntijalla tulee lisäksi olla suoritettuna kahden opintopisteen laajuinen työterveyshuoltoon pätevöittävä koulutus.

Työterveyshuollossa asiantuntijana toimivan työhygienian asiantuntijan tulisi osallistua ammatilliseen täydennyskoulutukseen 1–3 päivää vuodessa.

Työhygieenisia mittauksia tekevällä *mittaushygieenikolla* tulee olla alan soveltuva korkeakoulu-, tai muu vastaava alan aikaisempi ammatillinen tutkinto ja koulutusta mittauksen kohteena olevien altisteiden mittaamiseen.

Työhygieenisia mittauksia suorittavalla mittaushygieenikolla tulee lisäksi olla suoritettuna kahden opintopisteen laajuinen työterveyshuoltoon pätevöittävä koulutus.

Työterveyshuollossa asiantuntijana toimivan mittaushygieenikon tulisi osallistua ammatilliseen täydennyskoulutukseen 1–3 päivää vuodessa.

Sosiaalialan asiantuntijat

Työterveyshuollossa toimivalla sosiaalialan asiantuntijalla tulee olla sosiaalialan tai kuntoutuksen korkeakoulu-, tai muu vastaava alan aikaisempi ammatillinen tutkinto tai muun kuin sosiaali- tai kuntoutusalan tehtävään soveltuva tutkinto ja vähintään kolmen vuoden työkokemus työikäisten sosiaalivakuutuksen tai kuntoutuksen tehtävistä sekä sosiaalivakuutuksen ja kuntoutuksen täydennyskoulutusopintoja.

Sosiaalialan asiantuntijalla tulee lisäksi olla suoritettuna kahden opintopisteen laajuinen työterveyshuoltoon pätevöittävä koulutus.

Työterveyshuollossa asiantuntijana toimivan sosiaalialan asiantuntijan tulisi osallistua ammatilliseen täydennyskoulutukseen 1–3 päivää vuodessa.

Ergonomian asiantuntijat

Ergonomian asiantuntijalla tulee olla alan soveltuva korkeakoulu-, tai muu vastaava alan aikaisempi ammatillinen tutkinto (pääaineena ergonomia tai vastaavat opinnot).

Ergonomian asiantuntijalla tulee lisäksi olla suoritettuna kahden opintopisteen laajuinen työterveyshuoltoon pätevöittävä koulutus.

Työterveyshuollossa asiantuntijana toimivan ergonomian asiantuntijan tulisi osallistua ammatilliseen täydennyskoulutukseen 1–3 päivää vuodessa.

Tekniset asiantuntijat

Teknisten alojen asiantuntijalla tulee olla alan soveltuva korkeakoulu-, tai muu vastaava alan aikaisempi ammatillinen tutkinto.

Teknisten alojen asiantuntijalla tulee lisäksi olla suoritettuna kahden opintopisteen laajuinen työterveyshuoltoon pätevöittävä koulutus.

Työterveyshuollossa asiantuntijana toimivan teknisen asiantuntijan tulisi osallistua ammatilliseen täydennyskoulutukseen 1–3 päivää vuodessa.

Työnäkemisen asiantuntijat

Työnäkemisen asiantuntijalla tulee olla alan soveltuva korkeakoulu-, tai muu vastaava alan aikaisempi ammatillinen tutkinto.

Työnäkemisen asiantuntijalla tulee lisäksi olla suoritettuna kahden opintopisteen laajuinen työterveyshuoltoon pätevöittävä koulutus.

Työterveyshuollossa työnäkemisen asiantuntijan tulisi osallistua ammatilliseen täydennyskoulutukseen 1–3 päivää vuodessa.

Maatalouden asiantuntijat

Maatalouden asiantuntijalla tulee olla alan soveltuva korkeakoulu-, tai muu vastaava alan aikaisempi ammatillinen tutkinto.

Maatalouden asiantuntijalla tulee lisäksi olla suoritettuna kahden opintopisteen laajuinen työterveyshuoltoon pätevöittävä koulutus.

Työterveyshuollossa asiantuntijana toimivan maatalouden asiantuntijan tulisi osallistua ammatilliseen täydennyskoulutukseen 1–3 päivää vuodessa.

Puheterapian asiantuntijat

Puheterapian asiantuntijalla tulee olla alan soveltuva korkeakoulu-, tai muu vastaava alan aikaisempi ammatillinen tutkinto.

Puheterapian asiantuntijalla tulee lisäksi olla suoritettuna kahden opintopisteen laajuinen työterveyshuoltoon pätevöittävä koulutus.

Työterveyshuollossa asiantuntijana toimivan puheterapian asiantuntijan tulisi osallistua ammatilliseen täydennyskoulutukseen 1–3 päivää vuodessa.

Ravitsemuksen asiantuntijat

Ravitsemuksen asiantuntijalla tulee olla alan soveltuva korkeakoulu-, tai muu vastaava alan aikaisempi ammatillinen tutkinto.

Ravitsemuksen asiantuntijalla tulee lisäksi olla suoritettuna kahden opintopisteen laajuinen työterveyshuoltoon pätevöittävä koulutus.

Työterveyshuollossa asiantuntijana toimivan ravitsemuksen asiantuntijan tulisi osallistua ammatilliseen täydennyskoulutukseen 1–3 päivää vuodessa.

Liikunnan asiantuntijat

Liikunnan asiantuntijalla tulee olla alan soveltuva korkeakoulu-, tai muu vastaava alan aikaisempi ammatillinen tutkinto.

Liikunnan asiantuntijalla tulee lisäksi olla suoritettuna kahden opintopisteen laajuinen työterveyshuoltoon pätevöittävä koulutus.

Työterveyshuollossa asiantuntijana toimivan liikunnan asiantuntijan tulisi osallistua ammatilliseen täydennyskoulutukseen 1–3 päivää vuodessa.

II Ohjeet työterveyshuoltoon pätevöittävästä koulutuksesta

Työelämän tarpeet ja työterveyshuollon henkilöstöön kohdistuvat lisääntyneet osaamisvaatimukset edellyttävät suunnitelmallista ja pitkäjänteistä ammatillista jatko- ja täydennyskoulutusta, jotta monitieteinen työn ja terveyden välistä vuorovaikutusta koskeva tieto siirtyy työterveyshuollon käytännön toiminnaksi ja ohjaa sitä. Monitieteinen tieto työn ja terveyden välisestä suhteesta ja työn terveysvaikutuksista on otettava huomioon jo työterveyshuollon suunnittelussa ja toimintasuunnitelman laadintavaiheessa (1383/2001; 11 §). Työterveyshuollon toteuttamisessa korostetaan eri asiantuntemusalueiden hyödyntämistä ja työterveyshuollon moniammatillisuuden vahvistamista kaikissa olosuhteissa.

Pätevöittävän koulutuksen järjestäminen

Työterveyshuoltoon pätevöittävää koulutusta suunniteltaessa ja toteutettaessa tulee ottaa huomioon työterveyshuoltolainsäädännöstä ja muusta työterveyshuoltoon liittyvästä lainsäädännöstä sekä hyvästä työterveyshuoltokäytännöstä sekä työelämästä johtuvat ammatillisen osaamisen tarpeet.

Työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden työterveyshuoltoon pätevöittävää koulutusta järjestäviä koulutusorganisaatioita ovat yliopistot, ammattikorkeakoulut ja Työterveyslaitos.

Pätevöittävän koulutuksen kehittäminen ja seuranta

Sosiaali- ja terveysministeriö yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa vastaa valtakunnallisesti työterveyshuollon koulutuksen määrän ja laadun kehittamisestä, seurannasta ja valvonnasta.

Työterveyshuollon neuvottelukunnan tehtävänä on valmistella ja seurata työterveyshuoltolainsäädännön edellyttämän työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksen kehittämistä, kuten koulutuksen tavoitteita ja yhtenäisyyttä, koulutuksen sisältöä ja laatua, kouluttajien määrää ja pätevyyttä sekä koulutustarjontaan liittyviä kysymyksiä.

Työterveyslaitoksen tehtävänä on kehittää ja antaa toimialaansa kuuluvaa jatko-, täydennys- ja erikoiskoulutusta (501/1978; 1 §: 7). Yhteistyössä muiden koulutusta antavien tahojen kanssa se edistää koulutuksen toteutumista työelämän vaatimusten mukaisesti tasokkaana ja laadukkaana.

Pätevöittävän koulutuksen laadunvarmistus

Työterveyslaitos yhteistyössä työterveyshuollon koulutusta järjestävien koulutusorganisaatioiden kanssa kokoaa valtakunnallisesti koulutusta ja laatuvaatimusten täyttymistä koskevaa seurantatietoa ja esittelee ne työterveyshuollon neuvottelukunnalle. Verkostoyhteistyönä laaditut pätevöittävän koulutuksen laatuvaatimukset ja -kriteerit ovat liitteenä.

III Ohjeet työterveyshuollon täydennyskoulutuksesta

Työterveyshuollon ammattihenkilön ja asiantuntijan työnantaja on velvollinen huolehtimaan siitä, että ammattihenkilö ja asiantuntija osallistuvat riittävästi, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein (1383/2001; 5 §), ammattitaitoaan ylläpitävään täydennyskoulutukseen.

Täydennyskoulutusvelvollisuus koskee myös itsenäisenä ammatinharjoittajana työterveyshuoltotehtävissä toimivaa terveydenhuollon ammattihenkilöä.

Työterveyshuollossa toimivien lääkäreiden, terveydenhoitajien, fysioterapeuttien ja psykologien tulisi osallistua täydennyskoulutukseen keskimäärin 7 päivää vuodessa.

Muiden työterveyshuollossa toimivien asiantuntijoiden tulisi osallistua täydennyskoulutukseen 1–3 päivää vuodessa.

Täydennyskoulutukseen osallistumisen määrä ja sisältö perustuu ammattihenkilön ja asiantuntijan koulutuksesta, työtehtävistä ja työterveysyksikön tarpeista lähtevään tarveharkintaan.

Täydennyskoulutusta koskevat määrälliset tavoitteet ovat asianomaista ammattihenkilö- ja asiantuntijaryhmää koskevia suosituksia.

Muuta kuin valtioneuvoston asetuksessa (708/2013) mainittua työterveyshuollossa toimivaa terveydenhuollon henkilöstöä koskee sosiaali- ja terveysministeriön asetus terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta (1194/2003).

Täydennyskoulutusta koskevat koulutuspäivät voivat koostua myös yhtä päivää lyhyemmistä suunnitelmallisista ammattitaitoa ylläpitävistä tai kehittävästä koulutustilaisuuksista. Täydennyskoulutukseksi ei lueta työpaikan kokouksia eikä uusien työntekijöiden perehdyttämistä.

Työterveyshuollon täydenniskoulutusta voivat antaa kaikki kouluttajatahot, joiden koulutus on ammattia tukevaa, suunnitelmallista, työterveyshuollon tarvetta ja muuttuvia vaatimuksia vastaavaa lyhyt- tai pitkäkestoista koulutusta, jonka tarkoituksena on ylläpitää, ajantasaistaa ja lisätä työntekijän ammattitaitoa ja osaamista. Tällaista työterveyshuollon täydenniskoulutusta on mm. sosiaali- ja terveysministeriön, aluehallintovirastojen, Työterveyslaitoksen, Työturvallisuuskeskuksen, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, ammatillisten oppilaitosten, ammatillisten aikuiskoulutuskeskusten, ammatillisten järjestöjen, työnantajien, yksityisten koulutuksen järjestäjien, vakuutuslaitosten, lääketeollisuuden järjestämä sekä työterveysyksiköissä järjestettävä koulutus.

Täydenniskoulutusta voidaan toteuttaa ammatillisena yhteistyönä tai alueellisesti verkostoituneena. Koulutus voidaan toteuttaa myös monimuoto- tai etäopiskeluna.

Täydenniskoulutuksesta tulee osallistujalla olla mahdollisuus saada todistus.

Työterveysyksiköiden tulee seurata ja kerätä järjestelmällisesti koulutusta koskevia tietoja sopivaksi katsomallaan tavalla.

LÄHTEET

- Asetus erikoislääkärin tutkinnosta 678/1998. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1998/19980678>
- Asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä 564/1994. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1994/19940564>
- Asetus työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta 501/1978. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1978/19780501>
- EU:n direktiivi toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä 89/391/ETY. Saatavissa: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:31989L0391&from=FI>
- EU:n direktiivi lääkäreiden vapaan liikkuvuuden sekä heidän tutkintotodistustensa, todistustensa ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojensa vastavuoroisen tunnustamisen helpottamisesta 93/16/EEC. Saatavissa: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:31993L0016&from=EN>
- Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1994/19940559>
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta 1194/2003. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2003/20031194>
- Työturvallisuuslaki 738/2002. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>
- Työterveyshuoltolaki 1383/2001. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011383>
- Valtioneuvoston asetus hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta 1484/2001. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2001/20011484>
- Valtioneuvoston asetus hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta 708/2013. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20130708>

Liite Työterveyshuoltoon pätevöittävän koulutuksen (15 op) laatuvaatimukset ja -kriteerit

Laatuvaatimukset	Laatukriteerit
Laatuvaatimukset koulutuksen järjestäjille	
<p>1. Koulutuksen voi järjestää Työterveyslaitos (asetus 501/1978, 1§ 1 mom. 7 k.) ja ne korkeakoulut, joissa voi suorittaa kohde-ryhmien perustutkinnon (terveydenhoitaja, fysioterapeutti, psykologi, lääkäri)</p> <p>2. Koulutus suunnitellaan koulutuksen järjestäjien verkostoyhteistyönä.</p>	<p>säädöseruste</p> <p>tutkintoperuste</p> <p>Koulutuksen järjestäjät osallistuvat suunnitteluun verkostoyhteistyössä.</p> <p>Koulutuksen järjestäjät tekevät sopimukset verkostoyhteistyöstä ja erikseen koulutuksen toteuttamisesta.</p>
Laatuvaatimukset koulutuksen sisällölle	
<p>3. Koulutus toteutetaan verkostoyhteistyönä laaditun opetussuunnitelman mukaisesti.</p> <p>Opetussuunnitelma perustuu työterveyshuoltolakiin (1383/2001) ja hyvään työterveyshuoltokäytäntöön (VNA 708/2013) ja niiden pohjalta laadittuihin osaamisvaatimusten kuvauksiin.</p>	<p>Koulutuksen järjestäjät osallistuvat yhteisen opetussuunnitelman laatimiseen.</p> <p>Opetussuunnitelma tarkistetaan vuosittain ja päivitetään vähintään viiden vuoden välein.</p> <p>Opetussuunnitelman noudattamista koulutuksen toteuttamisessa arvioidaan verkostoyhteistyönä ja yhteisen asiakaspalautteen kautta säännöllisesti ja systemaattisesti.</p>
Laatuvaatimukset koulutuksen toteuttajille	
<p>4. Koulutuskokonaisuuden (15 op) toteutuksen nimetyllä vastuuhenkilöllä /vastuuhenkilöillä on työterveyshuoltolain (1383/2001) ja asetuksen (VNA 708/2013) mukainen pätevyys.</p> <p>Nimetyllä vastuuhenkilöllä/vastuuhenkilöillä on pedagoginen pätevyys</p> <p>...ja työkokemus työterveyshuollosta.</p>	<p>Työterveyshuollon pätevyys tarkoittaa, että vastuuhenkilönä toimivalla kouluttajalääkärillä on työterveyshuollon erikoislääkärin koulutus ja muilla vastuuhenkilöinä toimivilla on VNA 708/2013 mukainen pätevyys.</p> <p>Työterveyshuollon pätevyden ylläpitämiseksi tulee osallistua ammattitaitoa ylläpitävään täydennyskoulutukseen vähintään kolmen vuoden välein (1383/2001, 5 § 3 mom.).</p> <p>Pedagoginen pätevyys edellyttää vähintään 10 op pedagogisia opintoja. Pedagogisen pätevyden ylläpitämiseksi tulee osallistua pedagogisia taitoja ylläpitävään täydennyskoulutukseen vähintään kolmen vuoden välein.</p> <p>Työkokemus työterveyshuollosta tarkoittaa, että vastuuhenkilö on toiminut työterveyshuollosta työterveyslääkärinä, työterveyshoitajana, työterveyspsykologina tai työfysioterapeuttina vähintään kaksi vuotta.</p>

Laatuvaatimukset koulutukseen osallistuvien pätevyyden todentamiselle	
5. Koulutuksen järjestäjä varmistaa Valvirasta osallistujan peruskoulutuksen ja oikeuden toimia terveydenhuollon ammattihenkilönä.	Koulutuksen järjestäjä dokumentoi laatuvaatimusten varmistamisen.
6. Koulutuksen järjestäjä pitää koulutukseen osallistuvista henkilörekisteriä.	Todistus pohja tarkistetaan vuosittain ja päivitetään vähintään viiden vuoden välein.
7. Koulutuksen hyväksytysti suorittaneille annetaan verkostoyhteistyönä laaditun pohjan mukainen todistus.	
Laatuvaatimusten toteutumisen seuranta	
8. Laatuvaatimusten toteutumista seurataan vuosittain verkostoyhteistyön ja koulutuksen edelleen kehittämiseksi.	Laatuvaatimusten toteutuminen raportoidaan STM:lle

Internet: stm.fi/julkaisut

■ SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

ISSN PDF 1797-9854
ISBN PDF 978-952-00-3795-6